

Лавеле (*Емил де*). Белгийски икономистъ, публицистъ и професоръ на държавнитѣ науки въ лиежкия университетъ, род. въ Бруге въ 1822, умр. въ Дойанъ, близу до Намюръ, въ 1892. Свършилъ бѣ наукитѣ си въ Гандъ и въ Парижъ, а слѣдъ това бѣ пжтувалъ много, за да изучава политическитѣ, икономическитѣ и общественитѣ въпроси; всѣко явление въ народното стопанство или въ общественния животъ той е изучавалъ въ свръзка съ всичкитѣ явления на мѣстото и врѣмето, съ правитѣ, обичаитѣ, висотата на знанието, тѣлесната сила на населението и неговитѣ трудови навици, религиознитѣ вѣрвания, посеката на вънкашната и вътрѣшната политика. Това се вижда най-ясно въ неговия учебникъ *Начала отъ политическа икономия* (български прѣводъ отъ Г. С. Писанова, Търново, 1891), еднакво забѣлжителенъ и по набитостта и изяснеността на изложението, и по богатството на съдържанieto. Нѣкои отъ Л-витѣ съчинения се считатъ за несравнени; такъво е съчинението му, неговия най-крупенъ трудъ, *Собствеността и нейнитѣ първобитни форми* (Парижъ, 1874 in-8°; 4-то изд. 1891). Авторътъ тамъ показва, чрѣзъ точно и подробно изучение на първобитнитѣ форми на собствеността, че тя, първенъ тъмна между общественитѣ групи, отпослѣ се утвърдила само въ събирателната форма, и че тя станжала лична и наследствена само по-късно и споредъ колкото напредъкътъ на обществото ставалъ по-голѣмъ. Като тръгва отъ тоя фактъ, Л. гледа на собствеността като на естествено право присжищо човѣку; и неговия идеалъ е, да можтъ

свърѣменнитѣ общества да обезпечтъ всѣкому единъ дѣлъ земя или имотъ, въ градоветѣ нѣщо равностойно, орждие за работа и др.

Въ съчинението си *Свърѣмний социализмъ* (Парижъ, 1881 in-12, 9 пжти прѣиздаденъ), историко-юридическа книга, Л. иска коренни измѣнения въ обществения строй, нѣ и къмъ всѣко опитване за насилственъ прѣвратъ се отнася съ най-строга порицание. Идеалътъ на общественния животъ се заключава за Л. не въ народозаклучени държави, враждебно настроени една къмъ друга, а въ единъ миренъ съжъзъ на свободни, самоуправляжщи се общини. Въ свръзка съ тоя идеалъ Л. прѣдлага за отстранение мжнотинитѣ, които възникватъ когато се срѣшне парламентаризмътъ съ демокрацията, това срдство: една широка децентрализация, която дохожда дори и до федерализмъ. Съ сжицата задача борава и Л-вото съчинение *Правителството въ демокрацията* (Парижъ, 1891, 2 т. in-8°). Л. горещо ратува среща Ж.-Батиста Се, който твърди, че благосъстоянието на народа съвсѣмъ не е свързано съ политическия строй на държавата.

Л-вото съчинение **Балкански полуостровъ, Бълмрия, Румелия и Турция** (български прѣводъ отъ З. Бояджиева, Търново, 1890) е добръ извѣстно на всѣкой българинъ. Още по-рано, Л., който е давалъ подкрѣпата на перото и словото си на всички благородни прѣдприятия и прави дѣла, заедно съ приятеля си Глядстона, помогналъ много да расположи общественото мнѣние въ Европа въ полза на нашото освобождение слѣдъ *Априлското възстание* въ 1876. Въ знакъ на благодарностъ за тая